

FRANKLIN DELANO ROOSEVELT.

Den tragiske melding fredag morgen at presidenten i U.S.A. Franklin Delano Roosevelt plutselig var død, var et smertelig og dypt stungelig budskap for alle frihetselskende folk. Ikke minst føler vi tapet tungt i Norge og det er sorg i alle nordmanns hjerter.

Roosevelt var advokat av profesjon, visemarineminister under forrige krig, ble valgt til guvernør for staten New York i 1928 og i 1932, som demokratenes kandidat, til republikkens president. Han var utsatt for et revolver attentat i februar 1933 og ble festsatt som president i mars 1933.

Det var under alvorlige kriser som rystet den amerikanske storrepublikk i dens grunnvoller at Roosevelt overtok statens roer. Alt i sin tilværelse la han for dagen sine bløtende evner og sin store karakterstyrke og moralske ånd: "Dette er framfor alt et øyeblikk da man må si sannheten, hele sannheten fritt og alvorlig. Det eneste vi må frykte, er frykt." Han forlangte og fikk overordentlige fullmakter, og han bekjempet den økonomiske krise og den store arbeidsløshet p.g.r. av det program han kalte "New Deal". Det ble opprettet to store organisasjoner NIRA, National Industrial Recovery Act for industriens gjenreising, og AAA, Agricultural Adjustment Act for landbrukets, og banker og pengeinstitutter ble satt under den skarpste kontroll og sparing gjennomført i offentlig stilling - samtidig som omfattende økonomisk støtte ble gitt til nødstedte familier og samfunnsgrupper. Arbeidsløsheten ble bekjempet ved etablering av CCC (ungdomsarbeid) FERA (arbeidsløses sysselsettelse) CWA (opprettelse av 4 mill. stillinger) WPA (2,5 millioner arbeidere til sosialt nyttig arbeid) PWA (offentlig byggevirksomhet til støtte for industrien). Gjennom FSIIC tok staten hånd om landbrukets overproduksjon, gav lån og hjelp til nødlidende farmers, samtidig som produksjonen ble redusert og prisene holdt oppe. NYA tok seg av ungdommens oppdragelse og rekreasjon. I alt anvendte han med kongressens billige 12 milliarder dollars til nødsbvilgninger. Banker ble åpnet igjen etter underslåelser og innskudd inntil 5 tusen dollars ble statsgarantert.

Millioner, interesser og samfunnsenergi var gjennomført. Det vil den tiden bli overveldig sikkerhet og det alvorlige samfunnsenergi spesielt. Roosevelt var stillingen vaksen, ja mer enn det. Han ble elsket og beundret, selv om også kritikken vokste, de alt igjen syntes å funksjonere normalt.

Roosevelt var invallid. Etter forrige krig ble han polyomeliitt, men ved sin kjempenergi og sin optimisme og sin hustru Eleanor's støtte vant han noenlunde igjen sin helse. Og hans tunge personlige prøvelser gjorde hans moralske styrke søgere, dyper og mere varmende. Han forsto at hans lands ønsker også var sjelelige, borgerna trengte sympati og hjelp. Det sterkeste drag i hans karakter var livsgleden, og i de ukentlige samtaler ved pelsen "fireside-chats", som han hadde med Amerikas millioner av lyttere, forsto han å trøste og veilede sitt folk. "Vi i Amerika er mer for overtalelser enn for befalinger." Han hadde vågenhet, tapul og fastast. Han hadde den dannede og lykkelige manns sosiale ansvaretsfølelse, og hans raske vendte først og fremst ansiktet mot de svake i samfunnet, mot bonde og arbeideren "Vårt lands arbeidere må forstå engelsk. De må forstå økonomiens grunnsetninger, de må forstå psykologi, de må forstå historien". Og med sin vakre røst "cellostemmen" og sine enkle taler nådde han landets hjerter og deres forståelse. Han "overtalte" og på en slik næstelig måte at landet etterhvert krevde av ham at han

skulle gjøre det - som han selv syntes var riktig. Ikke til merkelig menn til å lede millioner har vel aldri levd.

Slik gikk det også i U.S.A., isolasjonismens land, kom med i krigen og med en innsats som tok pusten fra alle. Faglig dyktighet preget hans krigsinnsats, den gamle marineminister og entusiastiske sjømann, men mest betød hans positive syn og vakre verdensansittighet. Allerede i sin første presidenttid da Filippinene ble frigitt talte han vakre ord i kongressen: "Vår nasjon begjærer ingen territorier. Den ønsker ikke å fastholde et folk mot dets vilje, som den har vunnet herredømme over i krig." Sammen med Churchill formet han "The Atlantic Charter" og gav alle undertrykte håp med de fire friheter.

Roosevelt vil gå over i historien som en av de aller største statsmenn som menneskene har levd, og i U.S.A.s president-historie vil han krone triumftriatet: Jefferson, Lincoln, Franklin Roosevelt. En genial og sjarmende mann, likevektig i nedgang som i motgang, en trøster, en veiviser og en lysende bane.

Han var Norges venn, han gav vår kronprinsfamilie gjestevænnlig husly - og han gav oss alle tro på fremtiden, demokratiet og idealene.

SIBIR.

Det mottas fra Washington at det for tiden drives underhandlinger mellom Sovjetrusland og U.S.A. om intet mindre enn en kolonisering og industrialisering av en hel verdensdel, nemlig Sibir. Sibir er intet ufruktbart ødeland, men for størstedelen fullt av sovende verter av enhver art. Selv et kjøpeland som Sovjetrusland kan ikke utnytte disse muligheter i en overskuelig fremtid uten hjelp utenfra. Sakkyndige mener at utbyggingen av Sibir kan komme til å spille samme rolle for etterkrigstiden som utbyggingen av U.S.A. for tiden etter Napoleonskrigene, og i høy grad bidra til løsningsen av de mange vanskelige etterkrigsproblemer. For Europas økonomiske liv vil det bety uhyre meget å få det veldige Sibir som oppland. Bare de forberedende arbeider vil ta i bruk alt hva verden kan avse av fagfolk, ingeniører og fagarbeidere. Og selve koloniseringen og utnyttelsen vil bety arbeid for millioner på millioner av mennesker, og nye markeder for verdensproduksjonen. Sibir kan for etterkrigstiden bli den samme regulator som U.S.A. var for Europa i hele 1800 tallet. Det blir antatt et forhandlingsene for tiden mest gjelder kreditt og levering av maskinelt utstyr, og det tyles ikke på at forhandlingene går i orden, fordi Sovjetunionen alltid har oppfylt sine økonomiske forpliktelser på en mønsterydlig måte. Sakkyndige peker på at den uhyre gjeld statene rundt om i verden har stiftet i anledning krigen ikke behøver å henge en oppblomstring av næringslivet, hvis betingelsene ellers er tilstede. Det pekes på den økonomiske oppblomstring etter de ødeliggende og 20 årige revolusjons- og Napoleonskriger. Så sent som i 1919 hadde England ikke helt ut avvikket den gjeld som ble stiftet da. Det blir antatt at Sibirs utnyttelse vil spille samme rolle i det kommende 100 år som U.S.A. i det forløpne, og danne det summe og konkrete grunnlag for en oppblomstring av hele verdens produksjonsliv.

FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE.

Allerede før invasjonen ifjor sendte Eisenhower ut en henstilling om at der måtte dyrkes mest mulig mat i de okkuperte land. Han gjorde oppmerksom på at selv om de allierte armeer hadde befrikk disse land, ville transportproblemer og andre vanskeligheter i forbindelse med krigen bevirke at det ble umulig å klare å forsyne sivilbefolkningen med til-

strakkelig mot utenfor.

Vi har sett både i Hellas, Belgia og Frankrike at hans ord har slått til. (Må det bli en snarlig befrielse av vårt land), hvor berettiget det enn må være, må ikke få oss til å vise årsvarsldshet. Krigen er ikke slutt selv om Tyskland blir slått. Japan skal også knakkes, og det vil ta lang tid før tilstrekkelige forsyninger kan nå oss. Det er derfor et krav til hver enkelt nordmann at han gjør alt som gjøres kan for å skaffe fram mest mulig mat. De som ikke selv har gård, må også gjøre sitt. Hver flekk i villchager og parseller må utnyttas til det ytterste. Hjemmefrontens Ledelse ventor av alle som kan skaffe seg parsell at de dyrker alt hva de kan klare av poteter og grønnsaker.

NORGESNYTT.

Da pastor Bentsen i Haldalen ble klar over at tyskerne var i ferd med å rulle opp organisasjonen i Haldalen, tok han resolutt hele skylden på seg for å redde hva reddes kunne. Under forhørene i prestegården og i fengslet opptrådte han modig og trykt og avtvang både tyskere og quislinger respekt. Tyskerne førte ham til gruvene i Killingdal for at han skulle formane arbeiderne til n. Han talte helt fritt til dem og sa at tyskerne hadde klart å stoppe arbeidet "men jeg håper dere alltid vil stå fast i deres overbevisning". Han skiltes fra hustru og 10 barn med ordene: "Jeg har bare ett liv, og det har jeg viet Norge." Presten i Haldalen har talt og handlet som en god nordmann. -

Den 9/12 44 ble det stjålet kr. 30.000 fra Mittedal Sparebank. Den 9/3 d.4. ble gårdbruker Bjørn, Bjertnes, Mittedal, frammet kr. 7.000, og samme kveld var det innbrudd i Mittedal Forsyningsnæmd hvor det ble stjålet to skrivemaskiner, to regnemaskiner og forskjellige rasjoneringskort. I anledning av disse fortrytelser er nå arrestert:

1. Paul Odd Gunderson, f. 9/11 20 i Oslo, sjåfør hos AT generalen.
2. Bjørne Mitrøen, f. 25/4 24 i Oslo, sjåfør i AT,
3. Finn Alexander Krogstad, f. 1/8 23, Bekkeleget, sjåfør i AT, kjører også for generalen.

Etterlyst: Rølder Sørli, f. 4/7 21, Oslo, tidligere sjåfør i RK og SD, nå i AT. - Forsåvidt angår ranet og innbruddet den 9/3 foreligger full tilståelse, og det er sannsynlig at det er de samme korona som har for-tatt ranet i Mittedal Sparebank. -

Om aftenen den 7/4 ble forvalteren på Bredtvedt, Anton Fehn, anholdt for beruselse og bruk av skytevåpen. -

Bombegislone på terrassen skifter stadig. Den siste kontingenten på 30 mann skal sitte fra 17. mars til 17. april. Blant dem er to prester. De sitter i kjelleren og får 1/2 time lys og luft formiddag og aften. I et av rommene, opprinnelig tenkt som garasje, er det bra varmt, for et vannrør går tvers gjennom, men det lekker, så køyene er alltid fuktige. -

Torsdag ettermiddag ble hele Oslo Fris- og Rasjoneringspolitiet arrestert. 24 tyske generaler møtes i disse dager på Grand Hotel i Oslo.

Lensmann Rørling i Eldanger ble funnet skutt på veien mellom sitt hjem og kunteret. I den anledning ble en bil etterlyst, særlige lensmenn varslet og vefone sporret. Ved undersøkelser viste det seg at bilen med det oppgitte nummer ikke har vært i bruk på lang tid, så det antas at nummeret var falsk. Politiet ettersøker også noen menn som skal være sett nær stedet. Hittil har etterforskningen vært resultatløs. Rørling var medlem av N.S. og ble lensmann under krigen. -

Drapet på Anton Milsen, Elton i Hurum, som avisene melder om, ble for-døvet med en pistol av kaliber 7,65. Denne kaliber benyttes bl.a. av N.S.-folk som bærer pistol til "egen beskyttelse". -

Den 3/4 fant det sted et sprengstoff-attentat mot Vestfold VIK. Skaden var total. -

Toffe Cellulosefabrikk skal være sprengt og 4.000 tonn sprit skal bli a. være ødelagt. -

Tyskerne rykket ut til Movatn ferlede. Det forlyder at de øvinget en hytte med radiosender. 2 mann ble skutt. -

Fra et skur ved et veianlegg ved Lörenslog er det stjålet ca. 20 kg dynamitt. 25 femhatter og 7 bunter lunte. -

NYHETENE SÖNDAG.

Vestfronten. Allierte styrker fra 9. arme står langs vestbredden av Elben på en 160 km lang front rett V for Berlin. Amerikanerne holder på med omfattende opprensning omkring Magdeburg. En tankdivisjon er i ferd med å utvide sitt brude på Østtiden av Elben, mens en annen divisjon etter et heftig angrep fra artilleri og SS-fallsjønetropper har måttet trekke seg tilbake til vestbredden. I Magdeburg terroriserte nazister borgemeisteren som ønsket å overgi byen, og tyskerne fortsetter sin håpløse kamp. De allierte har fullstendig mörklagt operasjonen V for Berlin, og B.B.C. har ikke bekreftet de rykter som er i omlop om at fallsjønetropper skal være sluppet ned ved Brandenburg, og at allierte styrker kjemper i Potsdam. Det siste som ble sagt om framrykningen mot Berlin var fredag aften da det ble meldt at de allierte sto mindre enn 90 km fra byen, og at de måtte liten eller ingen motstand. Siden da foreligger ingen nærmere enkeltheter. - S for Magdeburg er en flyplass med 33 nye fly arabret. Ved Stendal, N for Magdeburg, har amerikanerne tatt en flyplass med 65 fly, samtidig som byen er ryddet. 1. amerikanske arme rykker fram mot Elbens övre löp etter å ha omgått Harz-fjellene, og har nådd Halle på vei mot Leipzig. Lördag ble det tatt 28.000 fanger av 1. arme. I alt ble det tatt ca. 50.000 fanger, og det store fangetall, foruten befrielsen av allierte krigsfanger, forsterker den allierte framrykning. Styrker fra Pattons 3. arme har omgått Leipzig i fronsstötet mot Dresden, har gått over Mulde og står ca. 11 km fra Chemnitz. Lördag ble det meldt at amerikanerne sto ca. 60 km fra Dresden. De allierte er nå nærmere Sachsen enn russerne, og lördag var avstanden mellom härer i V og Ö 160 km; siden da er intet meldt. Erfurt er ryddet og tyskerne er drevet ut av Jena og Zeltz, S for Leipzig. I Bayern har Pattons styrker tatt Bayreuth. Byen ble gitt anledning til å overgi seg, men en gruppe nazister forhindret overgivelsen og amerikanerne begynte bombardementet. 3 timer etter valet hvite flagg, og amerikanske tanks kjörte inn i byen. Infanterikolonner har nådd et punkt 20 km fra den tsjekkiske grense. - Styrker fra 7. arme har tatt Bamberg, N for Nürnberg. Franske styrker har arabret Baden Baden og er rykket 20 km videre fram. - 2. britiske arme har utvidet fronsstötet N for elva Aller og står i utkanten av Ulsen, SÖ for Hamburg. I NY er de allierte i ferd med å lukke ringe om tyskerne i Nederland. Zwollen er befridd, og britene har nådd fram til Heerenweer. Arnhem er ryddet. Kanadiske styrker som har rykket fram fra IJssel står i utkanten av Apeldoorn. I NO er tanks 20 km fra Eindhoven. - Lommen ved Ruhr holder på å bli likvidert. Dulsburg er tatt. De sivile myndigheter som ville overgi byen ble forhindret av nazistene, men tilslutt måtte sjefen for politiet overgi seg. Inntil söndag morgen var det tatt 143.000 fanger i Ruhr, og lommen Innskrenket til 1/10 av sin opprinnelige størrelse. 1. arme har befridd en fangeleir med 23.000 fanger, hvorav størsteparten russere. Også Interneringsleiren i Buchenwalde, med ca. 30.000 fanger er befridd. - Franske styrker har åpnet et angrep i stor stil mot den tyske lomme utenfor Girondo-munningen N for Bordeaux. - I de første 14 dager av april ble det tatt 578.000 tyske fanger. - Von Papen ble tatt til fange i Ruhr-området. Også Henkler, politisjef i Wuppertal, som var skyld i at 700 mennesker ble drept p.g.a. sin avstanning, er tatt til fange.

Östfronten. Tolbuchins og Malinovskis fronsstöt gjennom Donaudalen smadrer da tyske styrker og russerne nærmer seg Bayern. Tyske meldinger taler om kamper utanfor St. Pölten, V for Wien, og i omegnen av Graz. Moskva forholder seg taus om dette, men har oppfordret folk i Österrike til å relse seg. Wien ble helt befridd lördag. Byen er forholdsvis lite skadet. Gatokompaner varte bare en uke. Fra Tsjekkoslovakia meldes at Malinovski har resk framgang langs jernbanen til Brno (Brunn) fra Hodanin som falt fredag.

Italien. 8. arme har brutt gjennom 3 sterke forsvarslinjer, rykket over 3 elver og har hatt en framgang på 20 km.

Amerika. President Roosevelt ble bisatt lördag i nærheten av sitt hjem Hyde Park i staten New York. Helt Amerika hedret hans minne ved et minuttstillehet. - Den nye president Truman, har etter henvendelse til Stalin, bevirket at Molotov skal representere Soviet-Unionen i S. Fransisko.